



Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

# GEOGRAFIA DE LA POBLACIÓ

Coordinació: GANAU CASAS, JOAN

Any acadèmic 2022-23

## Informació general de l'assignatura

<b>Denominació</b>	GEOGRAFIA DE LA POBLACIÓ				
<b>Codi</b>	101167				
<b>Semestre d'impartició</b>	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA				
<b>Caràcter</b>	<b>Grau/Màster</b>	<b>Curs</b>	<b>Caràcter</b>	<b>Modalitat</b>	
	Doble titulació: Grau en Geografia i Grau en Turisme	2	TRONCAL/BÀSICA	Presencial	
	Grau en Geografia	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial	
<b>Nombre de crèdits assignatura (ECTS)</b>	6				
<b>Tipus d'activitat, crèdits i grups</b>	<b>Tipus d'activitat</b>	<b>PRACAMP</b>	<b>PRALAB</b>	<b>PRAULA</b>	<b>TEORIA</b>
	<b>Nombre de crèdits</b>	0.4	0.1	1.5	4
	<b>Nombre de grups</b>	1	1	1	1
<b>Coordinació</b>	GANAU CASAS, JOAN				
<b>Departament/s</b>	GEOGRAFIA I SOCIOLOGIA				
<b>Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant</b>	Classes presencial (a l'aula o on-line): 60 hores Treball autònom de l'alumnat: 90 hores				
<b>Informació important sobre tractament de dades</b>	Consulteu <a href="#">aquest enllaç</a> per a més informació.				
<b>Idioma/es d'impartició</b>	Català i, eventualment, en anglès				

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
GANAU CASAS, JOAN	joan.ganau@udl.cat	6	

## Informació complementària de l'assignatura

L'assignatura se centrarà en l'estudi dels principals conceptes i mètodes de l'anàlisi demogràfica, així com en la reflexió sobre les implicacions socials i polítiques dels fenòmens demogràfics. L'assignatura es desenvoluparà amb les temàtiques següents: a) conceptes, fonts i metodologies per a l'estudi de la població, b) l'anàlisi demogràfica: estructura, dinàmiques i projeccions i c) la dimensió social i política dels fenòmens migratoris

## Objectius acadèmics de l'assignatura

### Objectius:

- Conèixer els conceptes bàsics de la demografia
- Dominar i aplicar les fonts i mètodes bàsics de l'anàlisi demogràfica
- Reconèixer les implicacions econòmiques i socials dels processos demogràfics
- Dominar les tècniques gràfiques i cartogràfiques de presentació dels resultats
- Comprendre la importància de la dimensió temporal i territorial en l'evolució de les poblacions humanes
- Analitzar i reflexionar sobre els principals reptes actuals i futurs de la població mundial

A partir d'aquests objectius, s'hauran d'assolir els següents **resultats d'aprenentatge**:

- Identificar models de poblament
- Caracteritzar el desigual repartiment de la riquesa mundial i els principals indicadors del desenvolupament
- Fer servir fonts d'informació estadística per a l'anàlisi de la Geografia humana, de la població i econòmica
- Habilitar per a la interrelació i integració de les dades socioeconòmiques
- Conscienciar-se de la problemàtica relació entre població i recursos
- Dominar les tècniques bàsiques de l'anàlisi demogràfica
- Diagnosticar problemes socioeconòmics derivats de l'estructura poblacional
- Conscienciar dels principals reptes de la població mundial
- Conèixer les característiques demogràfiques d'Espanya i Europa

## Competències

### Competències:

CB3 Capacitat de reunió i interpretació de dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que inclouen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

CB4 Poder transmet informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat)

CG2 Identificar els grans conflictes i designats de la societat humana

CG3 Caracteritzar la diversitat espacial dels territoris

CG4 Identificar els principals corrents de pensament geogràfic i social

CE11 Adquirir els seus índexs d'anàlisi de les dades geogràfiques per a un procediment per a la seva

exposició ordenada i raonada, ja a través d'una exposició oral o mitjançant un informe escrit

CT2 Adquirir un domini significatiu d'una llengua estrangera, especialment en anglès

CT5 Adquirir nocions essencials del pensament científic

CT6 Aplicar la perspectiva de gènere a las tasques pròpies de l'àmbito professional

## Continguts fonamentals de l'assignatura

### Continguts:

1. La població del món i la seva evolució futura
2. Recomptar i analitzar la població: les bases de l'anàlisi demogràfica
3. El moviment natural de la població i les seves conseqüències
4. La mobilitat de la població: moviments migratoris
5. La complexa relació població-medi. Les polítiques demogràfiques

## Eixos metodològics de l'assignatura

A part de les explicacions teòriques per part del professor, serà molt important l'activitat de l'alumne en les següents activitats:

1. Cerca de notícies a la premsa sobre temes d'actualitat relacionats amb la geografia de la població.
2. Comentari escrit de materials bibliogràfics i audiovisuals
3. Pràctiques sobre aspectes de l'anàlisi demogràfica (es realitzaran a l'aula d'informàtica)
4. Debats a classe sobre temes vinculats amb el programa i que presentin un clar interès social.
5. Realització d'un treball de curs, que cada alumne exposarà a classe.

## Pla de desenvolupament de l'assignatura

El fil conductor del curs seran les explicacions del professor, recolzat en mitjans audiovisuals.

A partir d'aquí, al llarg del quadrimestre s'aniran realitzant altres activitats. Bàsicament:

- Pràctiques d'anàlisi demogràfica. Es realitzaran a l'aula d'informàtica durant els dies següents: 2, 9, 16 i 23 del mes de març
- Comentari de lectures a classe (mesos d'abril i maig)
- Presentació dels treballs realitzats pels alumnes durant el curs (darrera quinzena de maig i començament de juny)

## Sistema d'avaluació

### Avaluació:

Es realitzarà una avaluació continuada, a partir de les tasques realitzades en l'assignatura.

El pes que tindrà cadascuna de les activitats d'avaluació en la nota final és el següent:

- Activitats introductòries (cerca notícies premsa i comentari vídeos): 10%
- Pràctiques d'anàlisi demogràfica: 25%
- Resums i esquemes de lectures i participació activa en els debats: 25%

- Treball de curs i exposició oral de l'alumne: 20%
- Prova final: 20%

Nota: aquest és el sistema d'avaluació previst en el moment de redacció de la Guia Docent. Això no obstant, pot sofrir petits canvis en funció del desenvolupament docent i la possibilitat real de dur a terme l'assignatura amb la presencialitat prevista

## Bibliografia i recursos d'informació

### Visions de conjunt sobre la geografia de la població

- Weeks, John R., 2012, *An Introduction to Population* (International Edition), Wadsworth.
- Reques, Pedro (2006) *Geodemografía. Fundamentos conceptuales y metodológicos*, Santander, Universidad de Cantabria.
- Baudelle, Guy (2003) *Géographie du peuplement*, Paris, Armand Colin
- Vinuesa Angulo, J., et al (1988) *El estudio de la población*, Madrid, I.N.A.P.
- Puyol, Rafael (1988) "La población", dins Puyol, R.; Estébanez, J.; Méndez, R., *Geografía Humana*, Madrid, Cátedra, pp. 51-238.
- ONU (2015) [\*Estado de la Población Mundial 2015. Refugio en la tormenta. Un programa transformador para las mujeres y las niñas en un mundo proclive a las crisis\*](#), New York, Fondo de Población de las Naciones Unidas (UNFPA)
- Livi-Bacci, M. (1993) *Introducción a la demografía*, Barcelona, Ariel.

### Canvis en la fecunditat a escales diverses

- ONU (2015) [\*World Fertility Patterns 2015. Data Booklet\*](#), United Nations.
- Becker, S. O., Cinnirella, F., & Woessmann, L. (2010). [\*The trade-off between fertility and education: evidence from before the demographic transition\*](#). *Journal of Economic Growth*, 15(3), 177-204.
- Myrskylä, M., Kohler, H. P., & Billari, F. C. (2009). [\*Advances in development reverse fertility declines\*](#). *Nature*, 460(7256), 741-743.
- Gauthier, A. H. (2007). [\*The impact of family policies on fertility in industrialized countries: a review of the literature\*](#). *Population Research and Policy Review*, 26(3), 323-346.
- Goldstein, J. R., Sobotka, T., & Jasilioniene, A. (2009). [\*The End of "Lowest?Low" Fertility?\*](#). *Population and development review*, 35(4), 663-699.

### El model de transició demogràfica. Treballs bàsics:

- Livi-Bacci, M. (1998) *Historia de la población europea*, Barcelona, Crítica (Cap. VI: "La gran transformación: 1800-1914, pp. 131-165).
- Noin, D. (1979) *La transition démographique dans le monde*, Paris, P.U.F.
- Arango, J.(1980) "[\*La teoría de la transición demográfica y la experiencia histórica\*](#)", *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, n. 10, pp. 169-198.

### L'envelliment de la població mundial

- Harper, Sarah. Economic and social implications of aging societies. *Science*, 2014, vol. 346, no 6209, p. 587-591.
- Tarricone, R., & Tsouros, A. D. (2008). [\*Home care in Europe: the solid facts\*](#). World Health Organization - WHO Regional Office Europe.
- Fernández Muñoz, Jesús N. (coord.) (2014) [\*Informe 2014. Las Personas Mayores en España. Datos Estadísticos Estatales y por Comunidades Autónomas\*](#). Madrid: IMSERSO.
- Zubiri, I. (2016). Las pensiones en España: situación y alternativas de reforma. *Papeles de economía española*, 147, 167-187.
- López Doblas, J., & Díaz Conde, M. D. P. (2013). [\*La modernización social de la vejez en España\*](#). *Revista Internacional de Sociología*, 71(1), 65-89.
- Serrano, F., Eguía, B., & Ferreiro, J. (2011). [\*Pensiones públicas y envejecimiento de la sociedad. ¿Los inmigrantes son la solución?\*](#). *Revista Internacional del Trabajo*, 130(1?2), 69-87.

- Ayuso, M., & Holzmann, R. (2014). [Natalidad, pirámide poblacional y movimientos migratorios en España: su efecto en el sistema de pensiones](#). *Documentos de trabajo del Instituto BBVA de pensiones*, 8.
- Muñoz de Bustillo, R. M., & Antón Pérez, J. I. A. (2010). [Inmigración y estado de bienestar: el caso de España](#). *Información Comercial Española, ICE: Revista de economía*, (854), 49-60.

## Els moviments migratoris en la història: migracions internacionals

- Mckeown, Adam. Global Migration 1846-1940. *Journal of World History*, 2004, vol. 15, no 2, p. 155-189.
- Hatton, T. J., & Williamson, J. G. (1998). *The age of mass migration: Causes and economic impact*. Oxford, Oxford University Press.
- Coleman, David. [The demographic effects of international migration in Europe](#). *Oxford Review of Economic Policy*, 2008, vol. 24, no 3, p. 452-476.
- Massey, Douglas S. (1988) [Economic development and international migration in comparative perspective](#), *Population and Development Review*, Vol. 14, No. 3, pp. 383-413.
- Keeley, Brian (2012), [Migración internacional: el lado humano de la globalización](#), Esenciales OCDE, OECD Publishing-Instituto de Investigaciones Económicas, UNAM.
- Naïr, S, (2010) *La Europa mestiza. Inmigración, ciudadanía, codesarrollo*, Madrid, Galaxia Gutenberg.
- Cerrutti, M. S., & Maguid, A. (2016). [Crisis económica en España y el retorno de inmigrantes sudamericanos](#). *Migraciones internacionales*, 8(3), 155-189.
- González Enríquez, C. (2019). [Inmigración en España: una nueva fase de llegadas](#). *Análisis del Real Instituto Elcano (ARI)*, (28), 1.
- Moreno-Colom, S., & De Alós, R. (2016). [La inmigración en España: ¿Una integración con pies de barro?](#). *Política y sociedad*, 53(2), 509-528.
- Recaño, J. (2016). [La consolidación de las migraciones internas de inmigrantes como factor estructural de la movilidad geográfica en España](#)

## La relació entre població-recursos: un debat històric

- Malthus, T. R. (1798) *Un assaig sobre el principi de població*, Barcelona, Edicions 62 i Diputació de Barcelona, 1985.(Existeixen moltes edicions del llibre).
- Sánchez Barricarte, Jesús J. (2008) *El crecimiento de la población mundial. Implicaciones ecológicas y éticas*, València, Tirant lo Blanch.
- Alberich González, Joan (2006) *Un breu repàs bibliogràfic als temes clàssics de la interrelació entre població i medi ambient*, Bellaterra, Centre d'Estudis Demogràfics.
- Contz, Sidney H. (1957) *Teorías de la población y su interpretación económica*, Mèxic, F.C.E., 1974 (1a ed. 1960).
- Overbeek, Johannes (1974) *Historia de las teorías demográficas*, Mèxic, F.C.E.
- Meadows, D.H., Meadows, D.L., Randers, J., Behrens, W. (1972) *Los límites del crecimiento*, Mèxic, F.C.E.
- Meadows, M.; Donelle, L.; Meadows, D.; Randers, J. (1991) *Más allá de los límites del crecimiento*, Madrid, El País/Aguilar, 1992.
- Meadows, D. H., Randers, J., & Meadows, D. L. (2006). *Los límites del crecimiento: 30 años después*. Barcelona: Galaxia Gutenberg
- Coleman, David; Schofield, Roger (eds.) (1986) *The State of Population Theory*, Oxford, Basil Blackwell.